

Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Paczkowie

INNOWACJA PEDAGOGICZNA

Monika Czechowska

„BAJKOTERAPIA W ROZWIĄZYWANIU TRUDNOŚCI EMOCJONALNO-SPOŁECZNYCH DZIECI”

Autor: Monika Czechowska

Nazwa instytucji: Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Paczkowie

Temat: „Bajkoterapia w rozwiązywaniu trudności emocjonalno – społecznych dzieci”

Rodzaj innowacji: organizacyjno-metodyczna

Data wprowadzenia: 15 września 2023r

Czas realizacji innowacji: 15.09.2023r. – 31.05.2024r.

*Bajka jest magicznym lustrem
pozwalającym dziecku inaczej spojrzeć na to,
co wydaje się trudne i nie do pokonania”
Maria Molicka*

I. ZAKRES INNOWACJI PEDAGOGICZNEJ

- Innowacją objęci będą uczniowie kl. IIb w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Paczkowie, a także uczniowie innych klas w zależności od potrzeb
- Zajęcia będą się odbywały 2 razy w miesiącu lub w zależności od potrzeb popartych obserwacją uczniów
- Innowacja realizowana będzie podczas zajęć dydaktyczno- wychowawczych
- Innowacja metodyczna polegać będzie na zastosowaniu nowego rodzaju zajęć opartego na bajkoterapii, który pomoże w rozwiązywaniu problemów emocjonalno – społecznych uczniów, przy zastosowaniu różnorodnych metod, form i środków dydaktycznych
- Bajki będą czytane zarówno przez mnie, jak i uczniów starszych klas, chętnych rodziców dzieci oraz przez nauczycieli
- Podczas zajęć zostaną wykorzystane głównie „Bajki terapeutyczne” Marii Molickiej,
- W trakcie zajęć pojawią się również elementy arteterapii i muzykoterapii.

II. CELE INNOWACJI

Cele ogólne:

- wspomaganie społeczno-emocjonalnego rozwoju dziecka,
- niwelowanie lęków i napięć,
- wypracowanie przez dzieci własnych sposobów i umiejętności radzenia sobie z takimi emocjami jak smutek, strach, zazdrość, złość, gniew,
- kształtowanie umiejętności rozwiązywania problemów emocjonalnych oraz budowania pozytywnego obrazu siebie i świata,
- kształtowanie pożądanых postaw społecznych.

Cele szczegółowe:

- wprowadzenie dzieci w świat wartości estetycznych,
- rozwijanie umiejętności wypowiadania się przez sztukę,

- kształtowanie u dzieci odporności i dojrzałości emocjonalnej koniecznej do radzenia sobie w nowych trudnych sytuacjach,
- rozwijanie wyobraźni, wrażliwości, empatii poprzez przebywanie dzieci w świecie bajki i wchodzenie w role literackie będące wzorem wychowania i etyki,
- wspieranie rozwoju osobowości dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- kształtowanie umiejętności współdziałania w zespole, skutecznego porozumiewania się w różnych sytuacjach,
- rozwijanie umiejętności posługiwania się technikami i formami plastycznymi.

III. METODY PRACY:

- podające
- działania praktycznego
- ekspresyjna
- poszukujące
- aktywizujące

IV. FORMY PRACY:

- indywidualna
 - grupowa
 - zespołowa
- realizowane poprzez:
- czytanie bajek,
 - działalność plastyczną,
 - inscenizacje,
 - ćwiczenia z zastosowaniem aktywnych metod pracy,
 - gry, zabawy i konkursy o tematyce społeczno-emocjonalnej,

V. OPIS ZASAD INNOWACJI:

Bajkoterapia jest częścią składową biblioterapii, zajmującej się terapeutycznym wpływem literatury na odbiorców.

Czytanie dziecku bajek jest skuteczną metodą wychowania człowieka wrażliwego, samodzielnie myślącego, posiadającego bogatą wyobraźnię i umiejącego radzić sobie w życiu dzięki zdobytej wiedzy i umiejętnościom. Dzięki bajkom czytany na głos dziecko wzbogaca słownictwo, doskonali pamięć i wyobraźnię, czerpie wiedzę i wzorce społecznie pożądanego zachowań, wzmacnia samoakceptację, pozwala zrozumieć świat i siebie samego. Bajki terapeutyczne mają zbawienny wpływ na zrozumienie sytuacji trudnych, w których dziecko niejednokrotnie się znajduje, pomagają w odróżnieniu dobra i zła, zachęcają do refleksji i niejednokrotnie stanowią złoty środek na rozwiązanie problemów.

Bajkoterapia stosowana jest z powodzeniem w przypadku:

- różnorodnych lęków, niepokojów, napięć,
- zaburzonej samooceny,
- trudnych sytuacjach w życiu dziecka,
- niepowodzeń szkolnych,
- poczuciu osamotnienia, inności,
- zaburzonych emocjach,
- nieśmiałości,
- niesamodzielności,
- nadwrażliwości,
- objawach zazdrości, agresji,
- natręctwach, fobiach,
- przejawach zaburzenia i zachowania,
- bezsenności,
- trudnej sytuacji rodzinnej.

W obecnych czasach rolę książki przejął komputer, dzieci żyją w wirtualnym świecie, a wymagania i oczekiwania nie tylko wobec dorosłych, ale i wobec dzieci szybko się zmieniają. Rodzina coraz częściej nie daje poczucia bezpieczeństwa, w rezultacie dzieci są osamotnione i bezradne. Nie znają sposobów radzenia sobie w takich sytuacjach ani słów określających ich emocje i przeżycia. Nie potrafią zwrócić się do dorosłych o pomoc, tkwią w pułapce własnych negatywnych emocji i dezaprobaty otoczenia. Istotne jest trafne rozpoznanie i skuteczne rozwiązanie takich problemów, gdyż nie tylko pomaga w konkretnych przypadkach lecz także buduje zaufanie do rodziców czy nauczycieli.

Jednym ze sposobów radzenia sobie z trudnymi sytuacjami lub przeżyciami dla każdego

dziecka jest bajkoterapia, czyli terapia przez bajki.

Funkcje bajkoterapii:

- Diagnostuje - poprzez wybór ulubionego bohatera dociera się do nieuświadomionych problemów dziecka,
- Dostarcza nową wiedzę o świecie i o innych ludziach – pomaga zrozumieć ich postawy i zachowania,
- Pomaga zrozumieć siebie i świat – wprowadza porządek i ład, pokazuje normy i reguły, nim rządzące; poprzez uporządkowany i przewidywalny obraz świata buduje się poczucie bezpieczeństwa,
- Pomaga w rozwiązywaniu osobistych, trudnych problemów i sytuacji, służy odreagowywaniu napięć,
- Leczy niepożądane stany psychiczne, takie jak: lęk, poczucie mniejszej wartości, osamotnienie, nuda, apatia,
- Odbudowuje pozytywny obraz siebie i świata,
- Pomaga w radzeniu sobie z emocjami powstałymi na skutek niepomyślnych zdarzeń,
- Pomaga w zaakceptowaniu swoich mocnych i słabych stron.

Według psychologów czytanie bajek terapeutycznych pomaga w pokonywaniu irracjonalnych lęków, redukuje napięcia, działa relaksacyjnie i odbudowuje obraz właściwego pozytywnego świata.

Wszystkie bajki terapeutyczne mają stałe elementy, dotyczące głównego tematu, bohatera, wprowadzanych postaci i treści opowiadania. Istotą wszystkich bajek jest to, że bohater znajduje się w trudnej sytuacji i przeżywa lęk, a wprowadzane postacie umożliwiają znalezienie sposobu na jego przezwyciężenie. Nabycie nowych kompetencji prowadzi do zmiany w przeżywaniu i do zmiany w zachowaniu. Dziecko poznaje nowe wzory odczuwania, myślenia, potrafi je zwerbalizować, identyfikuje emocje, uświadamia je sobie i wiąże ich powstanie z racjonalną przyczyną, a tym samym nabywa nowe kompetencje. Młody czytelnik potrafi przełożyć treść bajki na obraz swoich problemów i dzięki temu buduje pozytywne nastawienie do życia.

Rodzaje bajek terapeutycznych:

Bajki relaksacyjne - służą odprężeniu, relaksacji oraz regeneracji zasobów osobistych.

Bajki psychoedukacyjne – redukują lęki, głównie poprzez ułatwienie zmiany w sposobie myślenia o sytuacji trudnej emocjonalnie.

Bajki psychoterapeutyczne – kompensują niezaspokojone potrzeby bezpieczeństwa, miłości, przynależności, akceptacji i uznania, zastępczo dowartościowują.

Najważniejszym celem bajkoterapii jest uspokojenie emocji, obniżenie lęku, otwarcie dziecka na zmiany, akceptacja własnych emocji. Proces ten nie zawsze dokonuje się od razu. Wszystko zależy od sytuacji, od samego dziecka, jego stanu emocjonalnego i etapu w rozwoju.

Najważniejsza rola bajki polega na redukcji lęku i napięć.

VI. PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA

Wpływ na uczniów:

- ✓ Zapewnienie harmonijnego rozwoju społeczno – emocjonalnego
- ✓ Kształtowanie zdolności koncentracji i skupienia uwagi
- ✓ Kształtowanie umiejętności wyrażania swoich myśli, emocji, przeżyć w sposób społecznie akceptowany
- ✓ Nabywanie większej pewności siebie i poczucia własnej wartości
- ✓ Poprawa komunikacji swoich potrzeb i nawiązywanie interakcji z otoczeniem
- ✓ Doskonalenie umiejętności werbalizowania treści utworu
- ✓ Kształtowanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, lękowych
- ✓ Niwelowanie agresywnego zachowania wobec innych dzieci, rodziców oraz samych siebie
- ✓ Umiejętne rozwiązywanie problemów i uwrażliwienie na problemy innych
- ✓ Rozwijanie wyobraźni

Wpływ na pracę szkoły:

- ✓ Rozwój bazy dydaktycznej oraz metod i form pracy
- ✓ Uatrakcyjnienie i efektywne zagospodarowanie czasu
- ✓ Podnoszenie jakości pracy szkoły poprzez podnoszenie jakości podejmowanych działań
- ✓ Wykorzystanie walorów terapeutycznych literatury dziecięcej w pracy wychowawczo – dydaktycznej
- ✓ Zapewnienie uczniom poczucia bezpieczeństwa i rozwoju społeczno – emocjonalnego

Wprowadzenie niniejszej innowacji ma na celu przyczynienie się do lepszego rozwoju intelektualnego, psychicznego i emocjonalno-społecznego dzieci, a także rozwijanie dziecięcego zainteresowania otaczającym światem.

VII. EWALUACJA

W celu uzyskania informacji zwrotnej nauczyciel przeprowadzi:

- obserwacje i aktywne rozmowy z dziećmi,
- wywiad z rodzicami,
- dokumentację zdjęciową
- prace plastyczne będące wynikiem spontanicznego działania pod wpływem doznań i uczuć
- opracowany album- księga z bajkami lub wierszami, których autorami będą uczniowie.

Działania te pomogą wyciągnąć wnioski, zaplanować pracę i ewentualnie zmodyfikować metody pracy.